Ateşin yakmaz hali

İzmir’den okuyucumuz: “Ateş yakıcı değil midir? Hazret-i İbrahim’in (as) ateşte yanmaması gerçek midir? Yoksa mecâzî midir?”

Kur’ân-ı Kerim gerçekleri bildirir. Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmın Nemrut ve adamları tarafından ateşe atılması ve Allah’ın ateşe olan emri Kur’ân-ı Hâkim’in bildirdiği haberlerdendir. Nemrut düşmanlık yapmış; Cenâb-ı Hak da “Halil”ini korumuştur.

Hazret-i İbrahim (as), Nemrut ve adamları karşısında dimdik bir duruş sergilemişti. Onlara, yapa yalnız olmasına rağmen, inandığı doğruları apaçık, dosdoğru, eğip bükmeden, kırılıp dökülmeden söyledi. Ama onlar yola gelecek cinsten değillerdi. Gözlerini zulüm ve ölüm bürümüştü. Hazret-i İbrahim’e (as) tahammülleri kalmamıştı. Vücudunu ateşte yakarak ortadan kaldırmaya karar verdiler. Büyük bir hazırlığa giriştiler. Bir ay boyunca odun topladılar, dağ gibi yığdılar. Ateşi gören hâkim bir noktaya da mancınık kurdular.

Bu esnada melekler, “Ya Rabbi, Senin dostun ateşe atılıyor! Bize izin ver yardım edelim!” diye yalvarıyorlardı. Hazret-i İbrahim (as) ise, yalnızca Allah’a güveniyor, “Hasbünallâhi ve ni’me’l-vekil” (Bize Allah yeter! O ne güzel vekil’dir!) diyordu.

Ateşler yakıldı ve Hazret-i İbrahim (as) ateşe bırakılıverdi.

Oysa ateş, Allah’ın, “Ey ateş! İbrahim üzerine soğuk ve selâmetli ol!”1 emrine muhatap olmuş; sinesini bir ana kucağı gibi açmış ve Hazret-i İbrahim’in (as) kucağına inişini bekliyordu. Hazret-i İbrahim (as) ateşin kucağına indiğinde ise ateş artık serin ve selâmetli bir hal almış bulunuyordu. Ateş Hazret-i İbrahim’i yakmadı.

Ateş, duyarlıydı; Allah’ın emrini kaşla göz arasında derhal algılamış ve boyun eğmişti. Ateş Allah’a itaatkârdı. Ateş, bu, tabiatına aykırı fiiliyle, emirle hareket ettiğini bütün dünyaya göstermişti. Bedîüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, ateşin bu halini üç latif işaretle tefsir eder:

Birincisi: Tabiata bağlı diğer maddeler ve sebepler gibi, ateş de kendi keyfiyle değil; emir altında hareket ediyor ki, ona “Yakma!” diye emrediliyor, o da yakmıyor. Emre boyun eğiyor.

İkincisi: Ateşin bir derecesi var ki, "bürudetiyle", yani "soğukluğuyla" yakıyor. Cenâb-ı Hak sıcaklığı ile yakan ateşe "kûnî berden", yani "soğuk ol!" diye emrediyor. Fakat hemen ardından, soğukluğu ile yakan ateşe de "selâmen" diye emrediyor ki, soğukluk da yakıcı bir tesir göstermesin ve ateş hem sıcak özelliğinden, hem soğuk niteliğinden arınsın ve "selâmetli" olsun. Öyle ki tefsirlere göre, "selâmen" emri olmasaydı ateş soğukluğu ile yakacaktı.

Ateşin "soğukluk" mertebesi hem ateştir, hem "berddir", yani soğuktur. Ateşin "nâr-ı beyzâ" (beyaz ateş) denilen bu derecesi, sıcaklığı etrafına yaymıyor; etrafındaki sıcaklığı kendisine çekiyor, yani sıcaklığı emiyor. Meselâ, suyu donduran şey, işte böyle soğuk ateştir; suyu soğukluğu ile yakıp donduruyor. Yine meselâ kıştaki "zemherîr" , soğukluğu ile yakan bir ateş nevidir. Ateşin bütün derecelerine sahip olan Cehennem içinde de, "zemherîr" derecesi vardır.

Üçüncüsü: Nasıl ki Cehennem ateşine karşı "eman" ve kurtuluş verecek "îmân" gibi bir mânevî madde ve "İslâmiyet" gibi bir zırh var ise, dünyevî ateşten de kurtaracak bir maddî madde vardır. Çünkü Cenâb-ı Hak Hakîm'dir, bu dünya ise hikmet yurdudur. Nitekim ateşin, Hazret-i İbrahim'in (as) ne cismini, ne gömleğini yakmayışı, bize bir kapı açıyor. Bu haberin işâretiyle bu âyet insanlara mânen diyor ki: "Ey İbrâhim Milleti! Siz de İbrahim gibi olunuz. Tâ ki, gömlekleriniz ateşe karşı hem dünyada, hem âhirette bir zırh olsun. Ruhunuzdaki iman, Cehennem ateşine karşı zırhınız olduğu gibi; dünya ateşine karşı da zırh olabilecek bir madde yeraltında vardır. Cenâb-ı Hak sizin için hazırlamıştır. Arayınız, çıkarınız ve giyiniz."

İşte, insanlığın şu son asırda keşfettiği ateşe dayanıklı "amyant gömlekler" bu âyetin işaretinden bir sır taşıyor. İnsanlık, Kur'ân'ın işaret ettiği gibi, ateşe dayanıklı gömleği dünyada bulmuş ve giymiştir. İnsanlığın dünyevî basiretini kucaklayan Kur'ân istiyor ki, insanoğlu aynı basiretle Cehennem ateşine dayanıklı olan "iman elbisesini" de elde etsin ve kendisini âhiret ateşinden de uzak tutsun.2

Bedîüzzaman Hazretleri, yazın şiddetli sıcağında nazik bitki yapraklarının havada aylarca esenlik içinde kalmasını ve yanmaktan korunmasını da bu âyetle irtibatlandırır. Nazlı ve ince yaprakların, ateş saçan hararete ve kavurucu sıcaklara karşı, İbrahim Aleyhisselâm'ın birer azası gibi "Yâ nâru kûnî berden ve selâmâ" yani (Ey Ateş, serin ve selâmetli ol!) âyetini okuduklarını, bu İlâhî emrin tasarrufuyla güneşin yakıcı hararetinden korunduklarını beyan eder.3

Dipnotlar:

1- Enbiyâ Sûresi, 21/69

2- Sözler, s.237
3- Sözler, s. 13